

# Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/27126/2023

## Johdanto

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi, jonka tavoitteena on uudessa valtakunnallisen lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä ja valmistella yhden luukun palvelua edistäviä lakeja. Outokumpu Stainless Oy ja Outokumpu Chrome Oy (yhtiöt) lausuvat ehdotuksesta hallituksen esitykseksi seuraavasti.

## Lausunto

Ehdotuksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi (yhden luukun lainsäädäntöhanke).

Yhden luukun lainsäädäntöhanke kytkeytyy tiiviisti samanaikaisesti valmisteilla olevaan ehdotukseen valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä, jolla organisoitaisiin uudella tavalla valtion viranomaisille osoitettuja ympäristölainsäädännön lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Nykyiset aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkautettaisiin ja niiden tilalle perustettaisiin uusi lupa- ja valvontatehtäviä hoitava valtakunnallinen viranomainen, Lupa- ja valvontavirasto.

Yhden luukun lainsäädäntöhanke tavoitteena on sujuvoittaa ja yhdenmukaistaa ympäristöllisiä lupamenettelyitä Lupa- ja valvontavirastossa sekä vahvistaa viranomaisen asiantuntemuksen hyödyntämistä ympäristöasioiden käsittelyssä. Tavoitteena on parantaa päätösten laatua, lisätä ennakoitavuutta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun.

## Yhteiskäsittelyn kehittäminen

Yhteiskäsittelystä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen substanssilainsäädännön sijaan uudessa laissa eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (**ympäristöasioiden käsittelylaki**). Tällä mahdollistettaisiin samaa hanketta tai toimintaa koskevien ympäristönsuojelulain, vesilain ja luonnonsuojelulain mukaisten Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvien lupahakemusten yhteiskäsittely. Yhteiskäsittely johtaisi lähtökohtaisesti yhteen viranomaispäätökseen ja valitusmahdollisuuteen.

Yhtiöt pitävät yhteiskäsittelyn soveltamisalan laajentamista nykyisestä myönteisenä asiana ja katsovat sen parantavan edellytyksiä ympäristöllisten lupamenettelyjen sujuvoittamiseksi. Yhteiskäsittelyn laajentaminen on tärkeää erityisesti laajoissa hankkeissa, joilla on moninaisia ympäristöllisiä vaikutuksia. Yhteiskäsittely voi monissa tapauksissa sujuvoittaa lupakäsittelyä sekä parantaa lupapäätösten laatua, kun sen soveltamisalaan kuuluvat asiat tarkastellaan samanaikaisesti yhtenä kokonaisuutena. Yhteiskäsittelyn ulkopuolelle jäisivät kuitenkin yhä muun ohessa maa-ainelain ja kaivoslain mukaiset luvat, sillä ne eivät kuulu Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan. Hankkeissa, jossa tarvitaan ympäristöllisten lupien lisäksi myös esimerkiksi kaivoslain mukainen lupa, ei yhteiskäsittelyn kehittäminen todennäköisesti tosiasiallisesti tuo merkittävää parannusta nykytilaan viranomaiskäsittelyjen sujuvuuden osalta.

## Etusijamenettelyt

Ympäristöasioiden käsittelylakiin sisältyisi säännökset eräiden EU-säädösten (kriittisten raaka-aineiden asetus ja nettonollateknologia-asetusehdotus) mukaisten hakemusten käsittelyn etusijasta. Lisäksi ympäristöasioiden käsittelylaissa säädettäisiin vihreän siirtymän hankkeita koskevien hakemusten nykyisin määräaikaisena voimassa olevan etusijamenettelyn voimassaolon jatkamisesta neljällä vuodella eli vuoden 2030 loppuun saakka (väliaikainen etusijamenettely).

Vihreän siirtymän etusijamenettelyn piiriin kuuluu muun ohessa hankkeita, joilla tuotetaan energiaa uusiutuvalla energialla, korvataan teollisuudessa fossiilisia poltto- tai raaka-aineita uusiutuvalla energialla tai sähköistämällä, valmistetaan tai hyödynnetään vetyä ja talteenotetaan tai varastoidaan hiilidioksidia. Vihreän siirtymän investointien edistämiseksi yhtiöt pitävät hyvin tärkeänä, että vihreän siirtymän hankkeiden lupahakemusten etusijamenettely jatkuu. Nyt säädettäisiin kuitenkin vain neljän vuoden väliaikaisesta jatkosta. Vihreän siirtymän, investointien edistämisen ja Suomen kilpailukyyn edistämisen näkökulmasta olisi kuitenkin tarpeen turvata lainsäädännön ennustettavuus pidemmällä ajanjaksolla kuin mitä ehdotuksesta hallituksen esitykseksi on suunniteltu. Etusijamenettelyn jatkuminen olisi turvattava pidemmälle tulevaisuuteen.

Yhtiöt pitävät myönteisenä sitä, että väliaikaisessa etusijamenettelyssä käsiteltäville lupa-asioille säädettäisiin 12 kuukauden tavoitteellinen määräaika. Määräajan laskeminen aloitettaisiin siitä, kun lupahakemusta koskeva kuulutus julkaistaan. Lupahakemuksen kuulutusta edeltävät vaiheet, eli viranomaisen perehtyminen vireille tulleeseen lupahakemukseen sekä mahdollinen lupahakemuksen täydentäminen eivät näin ollen kuuluisi tavoitteellisen määräaikaan, jolloin

etusijamenettelyssä käsiteltävien lupa-asioiden tosiasiallinen käsittelyaika voi olla selvästi pidempi kuin tavoiteltu 12 kuukautta. Yhtiöt kiinnittävät lainvalmisteluaineistossa esitetyn lisäksi yleisemmin huomiota myös siihen, että muiden kuin etusijamenettelyn piiriin kuuluvien hankkeiden lupamenettelyt hoidetaan kohtuullisen ajan kuluessa, sillä näille ei olla säätämässä tavoitteellista lupakäsittelyn määräaika.

Lisäksi yhtiöt pitävät tärkeänä sitä, että etusijamenettelyssä annetuista lupapäätöksistä tehtyjä valituksia käsiteltäisiin jatkossakin kiireellisinä asioina hallintotuomioistuimissa.

#### YVA-menettelyn kehittäminen ja yhteensovittaminen

Yhtiöt pitävät ympäristöasioiden käsittelylakiin esitettyä YVA-menettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamista YVA-selostuksen ja lupahakemuksen yhteiskuulemisen soveltamisalaa laajentamalla myönteisenä kehityksenä. Yhteiskuuleminen edellyttää näin ollen sitä, että hankkeesta vastaavan on jo YVA-selostusvaiheen kuluessa valittava hankkeen vaihtoehdoista se, jonka pohjalta lupahakemus laaditaan eli käytännössä toteutettava hankevaihtoehto. Joustavuutta hankkeesta vastaavan näkökulmasta menettelyihin toisi kuitenkin se, että myös jatkossa kuulemisten yhdistäminen olisi vapaaehtoista.

Ympäristöasioiden käsittelylaissa esitetään myös edistettävän YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin yhteensovittamista vahvistamalla pääsääntöä Natura-arvioinnin toteuttamisesta YVA-menettelyssä. Muina YVA-menettelyn kehittämistarpeeseen liittyvinä seikkoina ympäristöasioiden käsittelylain valmisteluaineistossa on tuotu esille myös nykytila, jossa YVA-selostukset ovat sisällöllisesti laajentuneet ja niihin sisältyviltä selvityksiltä on vaadittu liiallista tarkkuustasoa. Yhtiöt ovat tunnistaneet lainvalmisteluaineistossa esille tuodun kehityskulun YVA-selostusten paisumisesta osin tarpeettoman laajoiksi. Yhtiöt katsovat, että YVA-ohjelman ja -selostuksen sisällöllisiä vaatimuksia sääteleviä lainkohtia olisi tarpeen tarkistaa siten, että YVA-menettelyssä pääpaino suunnataan tosiasiallisesti hankkeiden todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin, kun taas tarkat tiedot toteutettavaksi valittavan hankevaihtoehdon osalta sisällytetään nimenomaisesti lupahakemukseen.

#### Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

Menettelyllisiin seikkoihin liittyen ympäristöasioiden käsittelylaissa ehdotetaan säädettäväksi muun ohessa hakijan ennakkollisesta ohjaamisesta, neuvonnasta ja viranomaisten yhteistyöstä, sekä käsittelyaikojen arvioinnista. Yhtiöt pitävät lupakäsittelyn sujuvuuden edistämisen kannalta tärkeänä, että hakijalla on mahdollisuus sekä ennakkollisesti että lupaprosessin kuluessa keskustella luvitukseen liittyvistä selvitystarpeista ja muista lupaprosessiin liittyvistä asioista. Myös ehdotettu säännös, joka velvoittaisi Lupa- ja valvontaviraston esittämään arvioinnin lupapäätöksen antamisajankohdasta, edistäisi hankesuunnittelua ja lupaprosessin näkyvyyttä.

Ympäristöasioiden käsittelylakia koskevassa lainvalmisteluaineistoissa on tuotu esille samanaikaisesti valmisteilla oleva valtion ympäristöhallinnon uudistus, jolla perustettaisiin yksi valtakunnallinen viranomaisjärjestelmä, joka jatkossa vastaisi valtion lupa- ja valvontatehtävistä. Yhtiöt

pitävät hyvin tärkeänä, että ympäristöhallinnon uudistuksen yhteydessä pidetään huoli siitä, että jatkossakin valtio takaa riittävät henkilöresurssit hoitamaan valtion ympäristöhallinnon tehtäviä. Niin ikään resurssien osalta on tärkeää, että lupa-asioiden ratkaisukokoonpanossa on edustettuna asioiden käsittelyn edellyttämän oikeudellisen, teknisen ja luonnontieteellisen asiantuntemuksen ohella myös ratkaistavaa asiaa koskeva paikallisten olosuhteiden tuntemus. On myös tärkeää, että ympäristöasioiden valvontatehtävissä on edustettuna paikallisten olosuhteiden asiantuntemusta.

#### **OUTOKUMPU CHROME OY**



Martti Sassi  
Toimitusjohtaja

#### **OUTOKUMPU STAINLESS OY**



Mika Haapala  
Toimitusjohtaja